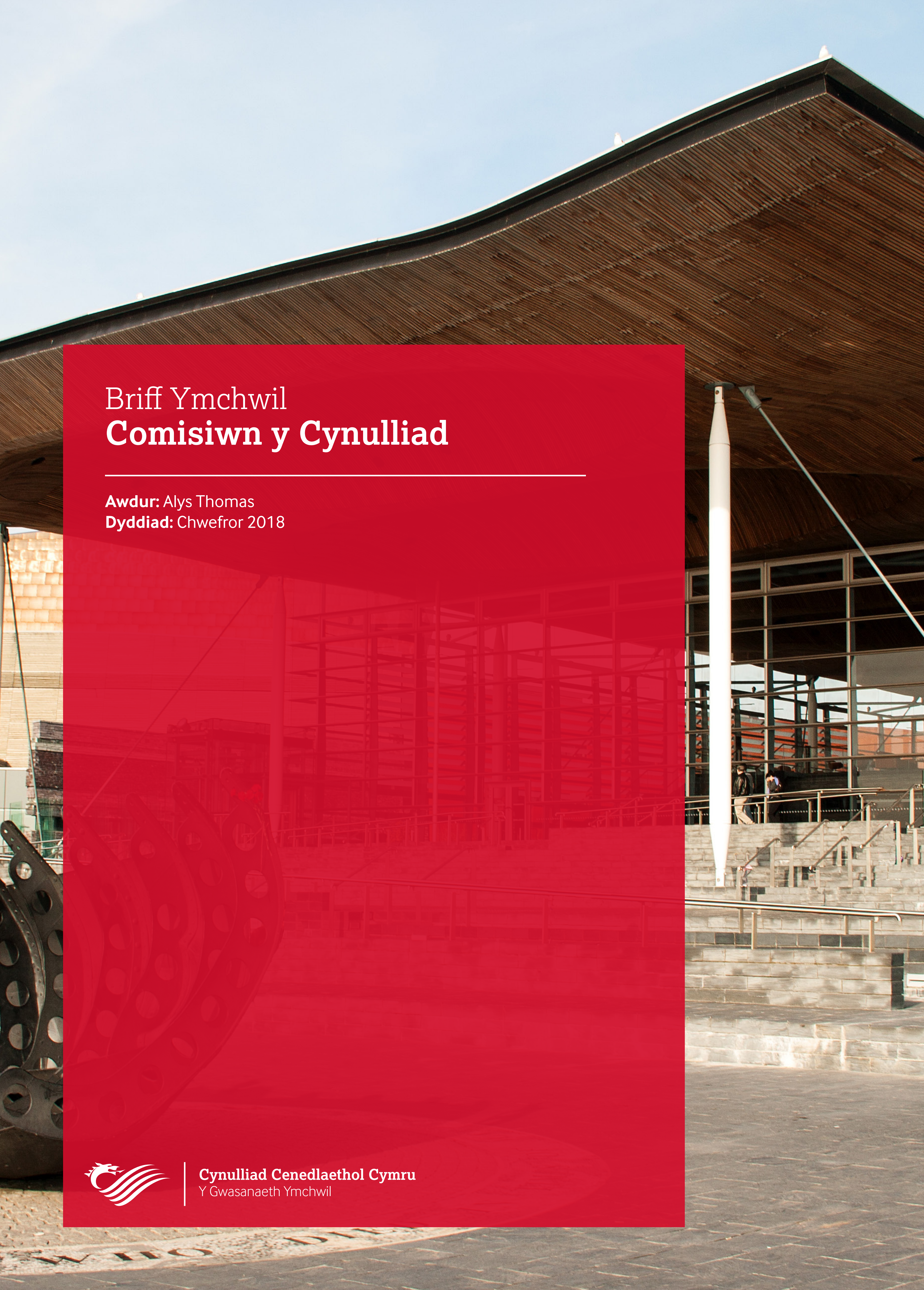

Briff Ymchwil

Comisiwn y Cynulliad

Awdur: Alys Thomas

Dyddiad: Chwefror 2018

Cynulliad Cenedlaethol Cymru
Y Gwasanaeth Ymchwil

Cynulliad Cenedlaethol Cymru yw'r corff sy'n cael ei ethol yn ddemocrataidd i gynrychioli buddiannau Cymru a'i phobl, i ddeddfu ar gyfer Cymru, i gytuno ar drethi yng Nghymru, ac i ddwyn Llywodraeth Cymru i gyfrif.

Awdur: **Alys Thomas**
Dyddiad: **Chwefror 2018**
Rhif Papur: **18-011**

Cysylltwch â ni

Y Gwasanaeth Ymchwil
Cynulliad Cenedlaethol Cymru
Tŷ Hywel
Bae Caerdydd
Caerdydd
CF99 1NA

: **0300 200 6305**
: **Alys.Thomas@Cynulliad.Cymru**
: **seneddymchwil.blog**
: **@SeneddYmchwil**
: **Cynulliad.Cymru/Ymchwil**

© Hawlfraint Comisiwn Cynulliad Cenedlaethol Cymru 2018
Ceir atgynhyrchu testun y ddogfen hon am ddim mewn unrhyw fformat neu gyfrwng cyn belled ag y caiff ei atgynhyrchu'n gywir ac na chaiff ei ddefnyddio mewn cyd-destun camarweiniol na difrïol. Rhaid cydnabod mai Comisiwn Cynulliad Cenedlaethol Cymru sy'n berchen ar hawlfraint y deunydd a rhaid nodi teitl y ddogfen.

Briff Ymchwil

Comisiwn y Cynulliad

Cynulliad Cenedlaethol Cymru
Y Gwasanaeth Ymchwil

Comisiwn y Cynulliad

Mae **Deddf Llywodraeth Cymru 2006** ("Deddf 2006"), fel y'i diwygiwyd, yn creu Comisiwn y Cynulliad, sef corff statudol sy'n darparu gwasanaethau i gynorthwyo Aelodau'r Cynulliad, a hwnnw'n gorff sy'n gyfreithiol ar wahân i'r weithrediaeth (Llywodraeth Cymru).

Mae **adran 27** o Ddeddf 2006 yn darparu ar gyfer sefydlu, pennu aelodaeth a phennu swyddogaethau'r Comisiwn. Mae'r Ddeddf hefyd yn gofyn bod y Comisiwn yn darparu'r staff, yr eiddo a'r gwasanaethau sydd eu hangen ar y Cynulliad Cenedlaethol i gyflawni ei ddiben (neu i drefnu bod y gofynion hynny yn cael eu bodloni).

Mae'r **Comisiwn** yn cynnwys y Llywydd a phedwar Aelod Cynulliad arall. Yn ystod y Pumed Cynulliad, mae'r Comisiwn yn cynnwys yr Aelodau Cynulliad a ganlyn, ac mae cyfrifoldebau penodol gan bob un:

- Elin Jones AC (Cadeirydd);
- Suzy Davies AC (y Ceidwadwyr);
- Caroline Jones AC (UKIP);
- Adam Price AC (Plaid Cymru); a
- Joyce Watson AC (Llafur).

Caiff staff Cynulliad Cenedlaethol Cymru eu cyflogi gan y Comisiwn.

Penodi Aelodau'r Comisiwn

Yn dilyn etholiad Cynulliad, rhaid i'r Cynulliad Cenedlaethol drafod cynnig a gyflwynir gan y Pwyllgor Busnes sy'n nodi enwau'r pedwar Aelod i gael eu penodi yn aelodau'r Comisiwn yn unol â'r Ddeddf.

Cyn belled ag y bo'n rhesymol ymarferol, rhaid i aelodau'r Comisiwn (ac eithrio'r Llywydd) fod yn aelodau o grwpiau gwleidyddol gwahanol.

Os bydd pedwar neu fwy o grwpiau gwleidyddol yn y Cynulliad Cenedlaethol, mater i arweinydd pob un o'r pedwar grŵp gwleidyddol mwyaf fydd cyflwyno i'r Pwyllgor Busnes enw'r enwebai o'i grŵp gwleidyddol.

Os bydd llai na phedwar grŵp gwleidyddol yn y Cynulliad, rhaid i arweinydd pob un o'r grwpiau gwleidyddol gyfleu i'r Pwyllgor Busnes enw ei enwebai a mater i'r Pwyllgor Busnes fydd penderfynu ar enw unrhyw Aelodau ychwanegol i'w henwebu.

Os bydd dau neu fwy o grwpiau gwleidyddol a chanddynt yr un nifer o aelodau, y Llywydd fydd yn penderfynu pa un o'r grwpiau gwleidyddol hynny fydd yn cael ei gyfrif fel y mwyaf, a hynny drwy roi sylw i lefel y gefnogaeth etholiadol i bob un o'r grwpiau gwleidyddol o dan sylw.

Ymddiswyddo neu Ddiswyddo

Bydd aelod o'r Comisiwn yn ymddiswyddo o'r Comisiwn drwy roi hysbysiad ysgrifenedig i'r Clerc. Ni chaniateir i'r Llywydd ymddiswyddo o'r Comisiwn.

Caiff unrhyw Aelod gyflwyno cynnig y dylai Aelod penodol (heblaw'r Llywydd) gael ei ddiswyddo o'r Comisiwn. Os cytunir ar unrhyw gynnig o'r fath yn y **Cyfarfod Llawn**, caiff yr Aelod hwnnw ei ddiswyddo o'r Comisiwn ar unwaith.

Cyllid ac Adroddiad Blynyddol

Yn unol â pharagraff 9 o Atodlen 2 i Ddeddf 2006, mae'n rhaid i Gomisiwn y Cynulliad, ar ddiwedd pob blwyddyn ariannol, gyhoeddi a **gosod adroddiad gerbron y Cynulliad** wrth iddo arfer ei swyddogaethau yn ystod y flwyddyn ariannol honno.

Mae'n ofynnol bod Comisiwn y Cynulliad yn paratoi cyfrifon ar gyfer pob blwyddyn ariannol. Caiff y cyfrifon eu cyflwyno i Archwilydd Cyffredinol Cymru, sydd wedyn yn cyflwyno adroddiad arnynt i'r Cynulliad.

Dyletswyddau a phwerau eraill

Mae paragraff 8 o Atodlen 2 i Ddeddf 2006 yn ei gwneud yn ofynnol i Gomisiwn y Cynulliad roi sylw i egwyddorion datblygu cynaliadwy, cyfle cyfartal a thrin y Gymraeg a'r Saesneg yn gyfartal wrth gyflawni ei swyddogaethau.

Mae paragraff 5 o Atodlen 2 i Ddeddf 2006 hefyd yn rhoi pŵer i Gomisiwn y Cynulliad hyrwyddo ymwybyddiaeth y cyhoedd o'r llywodraeth ddatganoledig yng Nghymru, a'r system a ddefnyddir i ethol Aelodau'r Cynulliad.

Rhagor o wybodaeth

I gael rhagor o wybodaeth am unrhyw agwedd ar yr ymgynghoriad, cysylltwch ag Alys Thomas (**alys.thomas@cynulliad.cymru**).